

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztik: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Álláshalmozás.

Most, a tanév kezdetén, az ifjúság jövőjének kérdésével kapcsolatban sűrűn megismétlődik az álláshalmozás miatti panasz. Hogy az öregek két, sőt több jövedelmező állást is betöltenek, némelyiknek egyenesen fantasztikus nagy jövedelme van, míg a fiatalok kenyér nélkül állnak és bizonytalanul néznek a jövő elébe.

Ez a panasz sok esetben megokolt és valóban helyénvaló volna orvoslására valamely komoly, elhatározó lépést tenni. Sőt ki kellene terjeszteni az álláshalmozás tilalmát a házas társakra is, mert az sem helyénvaló, hogy a házas társak mindegyike olyan jövedelmet húz, amelynek egyikéből is gond nélkül meglehetne élni, ami aztán nemcsak a köznek, hanem a családi életnek is rovására eshetik, mert a mindkét oldalon elfoglalt szülők gyermekei kellő gondozás nélkül nőnek fel.

Am az álláshalmozás ügyének van másik oldala is. Van olyan álláshalmozás nem egy esetben, amely a halmozott állásúnak nem a jövedelmét szaporítja, hanem az egészségét, a munkaerejét, sőt az anyagi jólétét ássa alá.

Akárhány esetben előfordul, hogy a minden díjazás nélküli közfunkciókkal túlterhelünk olyan munkásainkat, akik talán a közügy szeretetéből, talán az önmaguk képességének túlbecsüléséből nem vizsgálják meg, quid valeant humeri és elbírhatalanul sok közfeladatot végeznek el maguk és családjuk rovására.

Az ilyen álláshalmozások, persze, nem azoknál fordulnak elő, akik a jövedelmező stábumokat sokasítják. Sőt éppen megfordítva.

Ha valami feladattal javadalom jár, arra jelentkeznek az élelmesek és kieszközlik maguknak minél hamarabb. Ha ellenben valamely feladat csak munkát jelent s nemcsak pénzt, de még elismerést sem, akkor elővesszük a másik csoportba tartozókat. Nézd, ilyen s olyan fontos munka ez, ezt neked kell elvégezni, csak egyedül te lehetsz rá képes. És a jámbor álláshalmozó vállalja a munkát, amelyért esetleg keserűség is lesz osztályrésze.

Jó húsz esztendővel ezelőtt egy gyűlésen

valaki felolvasott egy névsort, amelynél jelezte minden név után, hogy milyen tisztséget tölt be. Az én nevem után valaki félhangosan megjegyezte: de sok tisztsége van ennek az úrnak. Ez annyira bántott, hogy azt a megbízatásomat, amellyel némi tiszteletdíj járt, siettem letenni. De a többitől nem szabadulhattam, sőt mind többre szaporítottam. Ma már a nap huszonnégy órája kevés a feladatok végzésére. Pedig a korral az erő is hanyatlik.

Az álláshalmozás kérdését tehát erről az oldalról is meg kellene vizsgálni, különösen a mi egyházi életünkben. Mert nem egyedül vagyok álláshalmozó, sőt nagyon sok társam van.

Ideje volna úgy rendezni be egyházi életünket, hogy a munkában mind nagyobb részt adjunk a fiataloknak, az öregebbeket pedig csak olyan tisztséggel, vagy megbízással tiszteljük meg, ahol tapasztalataikra szükségünk van s ahol tanácsaikat és támogatásukat várjuk, ahol inkább tekintélyükre, mint állandó munkájukra van szükségünk.

K. D.

Kultúr-bolsevizmus? . . .

Ez is azon újabb szavak és fogalmak közé tartozik, amelyeknek jelentésével, tartalmával még nem vagyunk teljesen tisztában, mert egyes lapok, pártok és érdekcsoportok a velük szemben állók munkájára, törekvésére mindjárt azt mondják, hogy az kész politikai bolsevizmus, vagy gazdasági bolsevizmus, sőt vallási bolsevizmus, meg kultúr-bolsevizmus. (Szomorúan érdekes, hogy sokan a németországi hitlerizmusról is ezeket állítják.)

Azt már korábban is olvastuk, hogy a társadalom lassanként szovjetizálódik. Nem oroszországi értelemben, hanem úgy, hogy tömérdek sejtre, szövetségre, egyesületre, pártszervezetre, klubbra, körre, társaságra, osztályra, rendre és páholyra oszlik, amelyeknek sokszor egymással és a nemzet egyetemével ellentétes érdekeik és terveik vannak. Úgyhogy, ha nem általánosíthatunk is, de szinte tollamra kívánkozik az a megállapítás, hogy az ország, a nem-

zet és az állam érdeke sokszor éhen marad a maguk pecsenyéjét sütögető kis társulások, vagy egyesek jóltartása mellett.

A magam részéről nem tudnám még szabatos és pontos meghatározását adni a kultúr-bolsevizmusnak és én nem is állítom, hogy nálunk már lábrakapott, de, ha olyanokat hallunk, vagy olvasunk, hogy némelyeknek öt-hat hivataluk is van mammutfizetéssel, némelyek meg állás-, munka- és jövedelem nélkül a kétségbeesés örvényének szélén vergődnek, továbbá, hogy szabad a tekintélyek ellen támadni, lehet a törvények ellen izgatni és lázítani, a nemzet és társadalom alapját képező családi életet nyilvánosan kigúnyolni, meg hogy jól kereső ügyvédek, orvosok és más tehetős emberek is háttorzongató nyilatkozatokat tesznek arra nézve, hogy ők sem fognak adót fizetni sem az államnak, sem az egyháznak és ha előkelő napilapok cikkei szerint az élet legszebb illúziója a hazugság, amit kár volna elkerülni, vagy kiküszöbölni, akkor azt kell mondanunk, hogy útban van észrevétlenül. A tudományos mezbe öltözött materializmus és a művészetek egyes képviselői is azt készítik elő.

Mert mindaz, ami zűrzavar és céltalan negatio, lelki rombolás és fejetetejére állítás, szerintem a bolsevizmushoz jár közel.

Tetszetős szólam az, hogy a világ új formákat keres és új világ van kialakulóban. De ha ez az új forma és ez az új világ nélkülözni fogja a Krisztus lelkét még jobban, mint a mostani, akkor jaj annak az új világnak!

Ezelőtt még csak értelmetlenségnek és tanulatlanságnak tartottuk azt a balga felfogást, hogy a nyári vakációban nem kell fizetést adni a tanítóknak, mert olyankor nem dolgoznak az iskolában, ma ez már kultúr-bolsevizmusnak számít, kivált, ha hozzáteszük, hogy több ezren már hónapok óta nem kapják fizetésüket. Régebben, aki Kálvinra egészen ostobán és következtelenül ráfogta azt, hogy ő tudatlanságban akarta tartani a népet (ennél nagyobb hazugságot sem sokat produkált a világ), azt mondtuk, hogy nem tudja a történelmet. Ma pedig, amikor a régi, nagyszerű, lelkesítő és építő történelmi igazságokat és nagy történelmi alakokat, ideálokat akarnak befeketíteni és lerántani a nemzeti kegyelet és tisztelet magas piedesztáljáról, én nem tudom, nem kultúr-bolsevizmus-e ez?...

És vajjon nem a kultúr-bolsevizmus jele-e az is, hogy a nemzet számára és az emberiség életében legnagyobb kultúrmunkát végzett és végző egyházak ma szinte élet-halál harcot vívnak a felszabadított hitetlenséggel, továbbá a magukat hívőknek tartó, de a történelmi egyházakkal minden külső és belső közösséget megtagadó, az anyaszentegyházat gyalázó és az egyházi embereket gyűlölő millenistákkal (nemzetközi bibliatanulók, Jehova tanúi) szemben? Vagy talán nem ismerjük még őket eléggé?

Mindezeket én még csak kérdezem, mert a politikai, gazdasági, kultúr- és vallási bolsevizmus között különbséget tenni még nem lehet és talán nem szabad?

Már máskor és másutt is elmondtam, hogy mindenki csalódik, aki azt hiszi, hogy ezek a dolgok őket nem érdeklik és nem érintik!

Akik ma önmagukra nézve is végzetesen közömbösek, vagy ellenséges indulatúak az egyházzal és a keresztyén kultúrával, megvédőivel szemben, akkor tudnák meg később, hogy milyen borzalmak esnének velük is és az egész emberiséggel, ha mi elbuknánk és ha a — nevezük bármilyen bolsevizmusnak — az eszméi és romboló erői ülnének véres diadalt meg nem becsült keresztyénségünk és meg nem védett kultúránk romjai felett!...

Ne segítse őket ehhez a jó Isten!

Balmazújváros.

Kósa Béla.

KÖZELET

„Joggyakorlat módosulás a kiskorúak vallásváltoztatásában.“

E címen a Debreceni Protestáns Lap múlt évi 51. számában dr. Hajdú Gyula lelkész társ által beindítva, gyakorlati példákkal illusztrált eszmecsere folyt a nevezett egyházi lap következő számában is. Élénk figyelemmel kísértem ezeket, mert benne vagyunk mi is itt, Tiszakürtön, efféle problémában. Nevezetesen a dr. Hajdú Gyula lelkész társ által közölt belügyminiszteri rendelethez szinte szó szerint hasonló leíratot kaptunk mi is 206.496—1931. szám alatt, még a múlt év október 5-én keltezten s első pillanatra is azt gondoltam, hogy ezt idézi ő. Az általam itt felhozott leírat a mi javunkra látszóan intézkedett, t. i. hozzánk tért át egy róm. kath. házaspár lelki meggyőződésből, miután eddig Tiszakürtön csak református keresztyén lelkészi szolgálat volt s mi örömmel szolgáltunk róm. kath. testvéreinknek is és azok, hogy úgy mondjam, szerettek bennünket. Ide jött azonban egymásután, pár éve már két róm. kath. állami hitoktató s mint magukat titulálják: helyi róm. kath. lelkész s ezek megtiltották atok terhe alatt a róm. kath. híveknek, hogy a református templomba járjanak, mert az (kezeim közt felvett jegyzőkönyvek vannak!) „ököristálló“ az első róm. kath. káplán szerint s most itt levő szerint pedig egyszerűen „pogányok“ vagyunk mi (istentiszteletükön így rettentette a róm. kath. hit cselédeit tőlünk!). Az általuk elért hatás azonban az volt, hogy kb. 70 család tért át idejövételük óta hozzánk. A szóbanlevő is éppen ilyen „hatásra“ cselekedett, hiszen mindig református vallást tanultak és a református templomban is esküdtek. Sem kedvük, sem szükség nem volt szerintük arra, hogy esküdje-

nek újra a róm. kath. helyi lelkész urak előtt, mert nem érezték azt, hogy „*kárhozatban, mint ágyasok élnének*” újabb esküjök nélkül.

Ugyebár, egészen természetes, hogy ezek föltétlenül református keresztyén hitünk igazságai szerint, tehát a mi vallásunkban nevelték gyermekeiket?!

És mégis?!...

Az idézett belügyminiszteri leirat alapján a vármegyei gyámhatóság maga elé idéztette az 1920 augusztus 30-án született, tehát 7. életévét túlhaladott, kitérni akaró (helyesebben hozzájárulni akaró) gyermeket a múlt hetekben s noha én ezt megelőzőleg személyesen bent voltam ez ügyben a gyámhatóságnál s illetékes árvaszéki ülnök úrnak fentieket jórészen leadtam — kérve őt a jóindulatra, az adott helyzetből folyó egyedül helyes eljárásra, vagyis arra, amit a belügyminiszteri leirat tendál —, már akkor gyanús volt a felelet nekem, vitatván ő is a belügyminiszteri leirat tartalmának jogszerűségét, most pedig megjött a gyermek meghallgatása utáni döntése a gyámhatóságnak, melyszerint: „... megállapított, hogy — a kiskorú — a vitatott két vallás közötti különbséggel tisztában nincs, tehát valláserkölcsei meggyőződés nem képezi a kérelem alapját...”. Így természetesen ez elutasított ismételtén e fórumon, ami ellen felebbezni lehet s ezt meg is tettük a napokban.

Quid faciendum...?!

Ugyanis a fenti „megállapítással” szemben tényként leszögezhetjük azt, hogy erősen a református keresztyén egyház hitvallásában neveltetett a kiskorú, kinek a szülei annyira hűek a református vallásukhoz, hogy e télen is a vallásos-estékre a 6 km.-nyire levő szőlőbeli lakásukról — magukkal többeket is hívogatva — rendszeresen bejártak a szóbanlevő kiskorú gyermekükkel együtt, akinek az eredeti kérelem beadása idején hozzám írt, saját kis eszével megfogalmazott levelének másolatát, mely engemet megragadott, itt közlöm szöveg szerint:

„...Nagytiszteletű Lelkész Úr! A róm. kath. hitoktató: Varga Rozália zaklat azért, hogy én ne járjak a református hittanra. Az én szüleim már törvényesen áttértek a református vallásra s én se leszek más, mint református. Ezért nagyon kérem a Nagytiszteletű Urat, legyen szíves segítségemre lenni abban, hogy nyugodtan járhatok a református hittanórákra és tanulhassam annak a tiszta krisztusi vallásnak igazságait, melynek követője családom minden tagja és amelynek én is követője akarok lenni. Kéréssem megújítva, maradtam Tiszakürt, 1931 április 21, mély tisztelettel: Kátai József V. oszt. tanuló.”
Meg kell jegyezni, hogy én úgy oldottam meg a kérdést, hogy tanácsoltam, miszerint — nem egyidőben lévén a vallásórák a róm. kath.-sal — a róm. kath. vallásórákra köteles járni, míg az áttérése eljárás alatt áll, de a református vallásórákra szintén járhat, ha vágyakozik!... Ez nem tetszett a túloldalnak. Ezért ír a kiskorú

„zaklatás”-ról a levelében nekem. A probléma ma is fennáll, a fenti bizonytalanság, fellebbezések lelket gyötrő szituációjával!... Az idézett indokolást sántítani látom abban, hogy egy róm. kath. vallású árvaszéki ülnök dönti azt el, hogy „nincs tisztában a kiskorú a két vallás közti különbséggel”. Fordítva is lehetne, igaz, t. i., hogy a kiskorú lenne még református, aki a róm. kath. vallásra kívánván esetleg áttérni, a református árvaszéki ülnök „döntene”.
Igen zavaros döntés lehet az ilyen, hiszen én, a teológiát végzett lelkész, se merném azt állítani, hogy más lelki meggyőződését illetőleg, hit tekintetében bírói fórum joggal lehetnék.

Nem kívánom mélyebben boncolni jelen soraim keretében ezt a kérdést, csak annyit jegyzek itt fel, hogy joggal vetette fel dr. Hajdú Gyula lelkész társ szóbanlevő kérdéssel kapcsolatban: „Cui prodest?!... A sejtése konkrét példákkal kezd igazolódni — rovásunkra!... Én magam is pesszimista vagyok: „Timeo danaos ne dona ferentes...!”

Dr. Tólas Áron.

Az élet elrepül, jótetted Istennél megmarad.

Az orosz lélek.

A „*Dein Reichkomme*”¹ f. évi június havi füzetében Jack német missziói lelkész ír erről, illetőleg közli a svéd missziói társaságban ezen tárgy felett tartott előadását. Előadását meríti részint közvetlen tapasztalatból, részint Bokóneff Pál orosz tudós tanulmányából, amely megjelent ezen a címen: „*Az oroszország lényege.*”
Az oroszország élete ma, azt mondhatjuk, annyira izgatón érdekelheti a maga titokzatosságával az egész világot, tehát bennünket is, hogy annak lelkével, hacsak ennyire is, megismerkedni érdemes. Előrebocsátom azt a megjegyzést, hogy Jack lelkész 13 évig élt és dolgozott Oroszországban, amint ő maga mondja: szenvedett is, tehát ismeri az ottani viszonyokat, az orosz nép lelkét, az orosz nép elképzelhetetlen szenvedéseit. Ezek felett a szenvedések felett kérdezték és kérdezik őt igen sokszor az ő útjaiban, hogy miért tűri az orosz nép azokat, miért nem lázad fel az ő kínzó ellen. A felelet ez: Az orosz embernek ez a megfoghatatlan, szenvedésre képessége, sőt készsége nem csupán keresztyén erény, hanem a vérnek és egy ezeréves történelmi multnak az öröksége. Goethe mondja ezt: „Két lélek lakik az én keblemben.” Ebben a két lelkiségben szenved egészen különös módon, az orosz. Nemcsak két világrész — Európa és Ázsia — közt lakik, hanem őbenne is ez a két világrész lakik. A szláv puhasághoz, érzelmi hangulathoz és féktelenséghez járulnak teljesen

¹ Az evangéliomnak Kelet népei közt terjesztésére alakult és „*Licht im Allen*” néven működő missziói szövetség havi folyóirata Kroeker szerkesztésében.

ellentétes tatár tulajdonságok: közönyösség, tompa megadásig, ázsiai féktelenség, kegyetlenség, hideg fanatizmus. Mereschkóvskij professzor, a legjelentékenyebb modern oroszok egyike, népének jellemében ezt az ellentéteséget és az abban rejlő veszélyt jóval a rettenetes katasztrófa előtt felismerte. Így nyilatkozik: „Ti, európaiak nagyok vagytok az önmérséklésben, mi a mértéktelenségben. Ti tudtok kellő időben megállni; mi fejjele rohanunk a falnak. Nekünk igen nehéz magunkat összeszedni. De ha egyszer megindultunk, sohasem állunk meg. Mi nem megyünk, hanem futunk, nem futunk, hanem repülünk, nem repülünk, hanem hanyatthomlok rohanunk. Ti szeretitek az arany középutat, mi szeretjük a szélsőséget. Ti józanok vagytok, mi részegek; ti törvénytisztelők vagytok, mi nem ismerünk törvényt.” Itt van a forrása az orosz ember kiváló tulajdonságainak, nagy erényeinek: művészetisége, nagyvonalúsága, szeretetreméltósága. — Azonban ugyanebben gyökereznek az ő nagy hibái is: a semmibevevés, amellyel könnyen túlteszi magát minden kötelességen; továbbá erélytelensége, amikor valamit tenni kellene, akadályt nem ismerő könnyelműsége. Ez a korlátlanúsága és mértékletlenségre való hajlandóság — ami hű visszatükröződése az orosz mérhetetlen és határtalan síkságnak — egyszerűsmind alapja az orosz ember mély vallásosságának. A végtelen iránt való fogékonyság kegyes, tiszteletteljes félelemmel tölti meg minden iránt, ahol Istent sejt: a kereszt, a templom, egy szent szertartás, vagy kép, tömjénfüst, az örökkévaló lehellete iránt; a cár, mint Isten felkentje iránt. Az isteninek minden jelképei előtt mélyeséges alázattal hajlik meg az orosz. Az ő vallásossága hódolat, ázsiai mozzanat; viszont hódolata vallásos, az ő szláv lelkének a kifejezése. És amint csendes megadással tűri földi urának kegyetlenségét, úgy hajlik meg zúgolódás nélkül Isten sújtató karja előtt. „Ez az én sorsom” és tovább nem kutat. Tehát egyik oldalon előttünk megfoghatatlan ernyedtség, másik oldalon férfias ellenállóerő. Mégis mélyeséges benső kegyességet, az isteni vezetésnek és Isten közelségének sejtelmét, a legmagasabb fokú lelki nemességet tüntet fel. Ezen tájékoztatás által talán esik némi fény az ellenmondásokban gazdag és titokzatos orosz lélekre, tekintettel a vallás területén látható félelmes eseményekre; mert különben előttünk örökre megfoghatatlan maradna: miképpen lett abból a jólelkű oroszból olyan hirtelen valóságos démon, hogyan lett a cárhűségből anarchizmus, a magas szellemi és művészi teremtő erőből minden szelleminek, lelkinek ez a bornirt tagadása. Valóban igaza van Dosztojevskijnek, amidőn az ő „orosz Faust”-jában Karamasov Ivánnal ezt mondhatja: „Gyűlölöm a harmóniát; egész életemben mindenütt és mindenben áttörtem a korlátokat.” Fény és sötétség, jó és gonosz, bűnözés és szent, angyal és

ördög, véték és engesztelődés — és mindez nem csupán egy egész népben, hanem igen gyakran egy és ugyanazon személyben — ez Oroszország. Ezt a földet választotta ki az Isten a lelkek erőszakos küzdőteréül Istenért és Isten ellen, Krisztusért és az Antikrisztus ellen vulkánikus kitörésekkel az ellenségnél pokoli istengyűlöletből, viszont izzó Krisztus szeretettel és hűséggel a hívóknél, hogy mindez egy isteni színjáték legyen angyalok és ördögök közt. Itt Krisztus az ő egyházát a szenvedés és üldöztetésnek azon a Barányútján vezeti a fényes magaslat felé, ahol a Hozsánna csendül fel.

A vértanuságnak ebben a tisztító tűzében tisztítja meg az isteni olvasztókemence az ő gyülekezetét, aminek a szent elrendelés szerint lennie kell: tiszta, mocsoktalan, felékesített menyasszony, aki örül az ő égi királyának. Ezért boldog.

Így rajzolta ezt ezelőtt egy évvel egy egykori orosz hercegnő megragadó módon. Ő, aki éppen akkor szabadult ki nagy veszélyből, amire Isten őt méltónak ítélte, méltónak arra, hogy Krisztusért megaláztatást szenvedjen. — Állította — és ezt soha sem fogjuk elfeledni —, hogy életének ez volt a legértékesebb ideje. És ezt olyan valaki mondja, aki a régi Oroszországban olyan gazdaságban és fényben élt, amilyenről csak nagyon keveseknek van fogalma. Mindez azonban mindazoknak a beismerése, akiket Isten Oroszországban a kereszt útján fogságon és száműzetésen át vezetett, a „lélek akadémiáján”, amint azt Marcinkóvskij professzor találóan nevezte: „Istenélmény Szovjet-Oroszországban” c. munkájában.

Ez a hang csendül ki abból a sok száz levélből, amelyeket a német keleti missziótársaság kap olyan emberektől, akik a borzalmaknak ezeken a helyein élnek; nev. Szibéria végtelen őserdőiben, vagy a Jeges-tenger partjain, Dosztojevskij „halotházaiban”, a koncentrációs táborokban, ahol ők, mint az állam rabszolgái dolgoznak „a proletár paradicsom” felépítésén és ahol éhség, nélkülözés, járványok miatt ezerszámra pusztulnak el. Mert Oroszországban, amit „felvilágosodott” századunkban senki lehetne nem tartott volna, valószínű keresztyénüldözés folyik és annak első dühe természetesen a nagy pravoszláv állam-egyházat érte.

Sajnos — mondja Jach lelkész —, hogy az istentegadásnak ebben a vad dühöngésében, illetőleg megerősödésében nagy része van Németországnak, mert Németország felső iskoláiban okoskodták ki az atheizmusnak, materializmusnak, kritikizmusnak azokat az áldatlan rendszereit, amelyeknek borzalmas kihatásai most Oroszország népét és egyházát megsemmisítik.

A pravoszláv egyház az orosz népnek a középkorban a 300 évig tartó tatár szolgaság és az azt követő cári deszpotizmus ideje alatt

igen nagy szolgálatot tett azzal, hogy megértette vele, hogy a szenvedés útja az isteni Szabadító előképe által megszenteltetik és hogy alázatosság és türelem a legmagasztosabb keresztyén erények. A történelem folyamán azonban az egyház nem maradt meg az ő isteni hivatásának a magaslatán. Nem tudott ellenállni a világ kísértésének és engedte magát lealacsonyítani az önkényuralom szolgájává; az pedig az egyházat felhasználta a szellem bilincsbe verésére és a szabadság elnyomására, amint kitűnt ez az evangéliumi mozgalomból, mit a stundizmus indított meg.

Azonban az egyháznak ebben a szomorú korszakában sem hiányoztak férfiak, kik teljesek voltak krisztusi lélekkel, mint p. o. Awakum érsek, akit a cár éppen az ő keresztyéni magatartásáért börtönbe vettetett és kínoztatott és aki az ő nyomorult börtönéből ezt írta Aleszej Michailowitsh cárnak: „Én még itt sem fogok megszűnni téged, óh, cár, szeretni. És mennél inkább kiöznék engem a te szolgáid, annál inkább szívből fogok érted imádkozni, hogy a te cári lelked megmentessék.“

Ha Oroszországnak az ilyen hű fiait tudtak volna érvényesülni az egyházban; ha követték volna Dosztojewszkij intését és a népnek az evangéliomot, mint élő ígét hirdették volna és ha mindenképp előtt félre nem ismerték volna az isteni látogatás óráját az evang. mozgalomban: nem következett volna be ez a rettenetes katasztrófa.

Így azonban eljött a sötétség órája és az atheizmus dühöngése, amely az ő legerősebb fegyvereit tőlünk, nyugatiaktól vette és ez a düh elsősorban az egyház ellen fordult, amely az ő benső erejét és méltóságát a gyűlölt rendőrállammal való szoros egybeköttetése miatt teljesen elvesztette. Ami borzalom, pusztítás, gyaláztatás, üldöztetés az orosz egyházat a forradalom első szakaszában érte, azt toll le nem írhatja, száj el nem mondhatja. És mégis az ördöggé vált ember minden cselekedete és minden beszéde megett ott állt az élő Isten az ő kegyelmével. „Akit én szeretek, azt megfenyíttem“ mondja Ő. A büszke hercegnőből, aki gazdag volt a világ kincseiben és világi dicsőségben, szegény, alázatos szolgáló leány lett, akinek most a szenvedések fentebb rajzolt útját kell járnia, azt, amelyen előzőleg az ő parancsára sokan másoknak kellett járniok.

Miután a dühöngés első rohama szűnt, 1923—29-ig viszonylagos nyugalmi idő állt be. Lenin parancsára az atheisták azon fáradoztak, hogy inkább a propaganda és „felvilágosítás“ szellemi fegyvereivel szabadítsák meg az orosz népet „a vallás ópiumától“. Azonban a teljes sikertelenség és reménytelenség a régi dühöt bilincseiből újra feloldozta és 1929 nyara óta, újra az üldözésnek valóságos orkánja zúg Oroszország végtelen térein. Valóban a sötétség órája jött el Oroszországra. Beteljesült Dosztojewszkij próféciaja: „A démonok ott fenn szabadjárta

vannak engedve.“ Világosan, minden szépítgetés nélkül kijelentett sátáni rombolószándék, amely egy világhatalom hatalmi eszközeit magához ragadta, megsemmisítéssel fenyeget mindent, ami egy Isten és hit nélküli emberi rendnek útjában áll. Lunatscharskij, aki nem régen a tanácsköztársaság népművelési osztályában vezető helyen állt, ezt a tervet következőképpen jelölte meg: „Mi a keresztyénséget, főképp annak vezetőit, az evangélium hirdetőit, még ha azok a legjobb emberek volnának is, ki fogjuk irtani, mert ezek a Krisztus szeretetét hirdetik, ez pedig a mi politikánk alapelveivel ellentétben áll. Istenhez többé nem szabad imádkozni és őt tisztelni.“

Megérthetjük az orosz orthodox hívők mély fájdalomát, amikor látják az ő szép templomait, kolostoraikat felrobbantani, bezáratni, vagy színházzá, raktárrá, garázsá átalakítani, az előtte oly drága szentségeket meggyaláztatni. Azonban, aki tudja, mily szorosan van az orosz hozzáfűzve az ő templomának imaterületéhez, a szentkép önála milyen fontos eszköze az áhítatnak, az meghallja a rombolás zúgásából az Írás szavát: „Isten nem lakik kézzel csinált templomokban.“ És ez a szentképek égetésében meglátja Isten szabadító kezét, aki az orosz ember szívében szabaddá akarja tenni az utat Istennek lélekben és igazságban való imádságára. Vagyha úgy van, amint azt beszélt egy német predikátor, aki kevéssel ezelőtt tért haza Szibériából, hogy t. i. olyan helyeken, ahol a különféle felekezeteknek egyetlen templomot hagytak meg és abban orthodoxok, lutheránusok, mennoniták, orosz evang. keresztyének, baptisták, adventisták közösen tartanak istentiszteletet, ő maga is predikált ilyen gyülekezetben: akkor arra kell gondolnunk, hogy Isten éppen az ő ellenségei által akarja egyesíteni a viszálykodó „testvéreket“, hogy teljesüljön az ő fiának főpapi imádságából ez a kérés: „hogy mindnyájan egyek legyenek“.

Kisújszállás.

Nagy István,
lelképásztor.

HALOTTAINK

Bernáth Géza felsőházi tag, nyugalmazott kuriai másodelnök, a dunamelléki egyházker. tanácsbírája, konventi tag 87 éves korában befejezte sok érdemben és sok eredményben gazdag földi pályafutását. A honvéd táborigaznokság szervezésében kiemelkedő munkát végzett. A legutóbbi zsinaton elfogadott törvénykezési törvény legnagyobb részét az ő munkája volt. Kivételesen világos értelmű, nagytudású, tiszta jellemű férfi volt, akit minden téren megbecsültek s aki késő vénységében is megfogyatlan erővel és buzgósággal szolgálta egyházunkat. Példája fennmarad, emlékezete áldott!

Pap Karola, a Dóczi-intézet III. gimnáziumi osztályának tanulója, dr. Szász Imre mo-

nostorpályi lelkipásztornak, lapunk főmunkatársának nevelt leánya, néhány heti betegség után meghalt. Az egész község általános részvéte mellett temették el. Az eleveneszű és nyájaslelkű, kedves kisleányt méltán gyászolják szülei s rokonai, kikkel nagyon sokan együtt éreznek. Legyen a korán elköltözött pihenése boldog.

KÜLÖNFÉLEK

A debreceni Tisza István-Tudományegyetem ünnepélyes megnyitása szeptember 15-én volt. Délelőtt 10 órakor a nagytemplomi istentiszteleten dr. Erdős Károly egyetemi tanár imádkozott. Az ünnepély a Kollégium dísztermében folytatódott. A lelépő Rector, dr. Neuber Ede, az elmúlt tanévről számolt be. Az új Rector Magnificus, dr. Rugonfalvi Kiss István, „Az egységes magyar nemesi rend kialakulása” című székfoglaló értekezése után, dr. Milleker Rezső bölcsészeti dékán ígér tanulságos tanévnitő beszédet intézett az ifjúsághoz. A szokásos énekszámokat a kollégiumi Kántus adta elő.

Baksay Sándor szülőházát emléktáblával jelölték meg. Születése 100 éves évfordulóján, Nagypeterden, emléktáblával jelölték meg azt a házat, melyben Baksay Sándor, a kiváló dunamelléki püspök és író, költő és műfordító született. Az emléktábla leleplezési ünnepsége aug. 30-án folyt le a világi hatóságok, tudományos élet nagyszámú képviselői és mintegy 50 lelkész jelenlétében. Az ünnepi istentiszteleten Vargha Tamás kunszentmiklósi lelkész prédikált, az ünnepi beszédet pedig Mándy Sámuel egyházmegyei gondnok tartotta. A Magyar Tudományos Akadémia, a Kisfaludy Társaság és a dunamelléki egyházkerület nevében dr. Ravasz L. püspök beszélt.

A pápai református egyház 1932. évi szeptember hó 20-án, kedden d. e. 11 órakor tartja új templomának alapkövetéti ünnepélyét. Az ünnepélyen imádkozik és bibliát olvas Jakab Áron esperes. Alapkövetéti beszédet tart Ólé Sándor lelkész. Az alapkövetéti elhelyezendő okmányt felolvassa Szücs Dezső tanár. Imádkozik és áldást mond dr. Antal Géza püspök. — Isten áldása legyen az igaz hit új hajlékán!

A debreceni Keresztyén Ifjúsági Egyesület köréből. (Nyilatkozat.) Az Ifjúsági Egyesület választmánya f. évi szeptember hó 8-án tartott gyűlésében, a felmerült panaszok és tisztázásra váró kérdések alapján, Laky Lászlót az Egyesület főtítkárát, állásából felfüggesztette s ellene, saját kérelme alapján is, a fegyelmi eljárást elrendelte. A választmány megbízásából: az Elnökség.

Szerény igényű, házias tanítónő állást nyerhet negyedik elemista tanításával szolid, bérlő családnál. Ajánlatok: Dima Bálintné, Komoró Szabolcs vm.) küldendők.

Érdekes statisztika. Több ifjúsági egyesületben rájöttek arra, hogy a fiatalember tagok háromnegyed része serdülő korában csatlakozott az Egyesülethez. Aki ifjúsági munkát akar kezdeni, a serdülő fiúkkal kezdje. Mindenben segítségére lesz a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek serdülő mozgalma (KIE Úttörők) Budapest, Horánszky-u. 26. sz., I.

Lelkészeiktatás. A múlt hónapban iktatta be Gönczy Sándor, a nagykárolyi egyházmegye esperese, Simon Imre volt csokalyi lelkészt az érdengelegi református egyház lelkészi hivatalába. Ugyancsak közelmúltban foglalta el állását Balog Andor, a berekböszörményi egyházközség új lelkésze, a nagyérdemű Balog Ambrus volt esperes fia. — Legyen áldott munkájuk!

78 ifjúsági egyesület volt képviselve a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek konferenciáin és parlamentjén, melyek a KIE munka további fejlődésére elhatározó döntéseket hoztak. — A berettyóújfalui földműves ifjúsági konferencián 18 helyről 80 ifjú jelent meg. A lengyelországi Mszana dolnai nemzetközi KIE konferencián a 120 résztvevő, nyolc tagú magyar delegáció képviselte színeinket, jólsikerült „magyar napot” rendezve. A KIE évről évre rendezett dalmáciai üdülőtáborán pedig 38-an vettek részt s élveztek az adriai tenger szépségeit. A Balatonszárszón rendezett országos KIE ping-pong versenyben a vándordíj ezüst serleget a debreceni KIE nyerte, a versenyző tíz csapat közül. Második volt Szeged, harmadik Rákospalota. Különösen ki kell emelni a nyári KIE konferenciák missziói szolgálatát, a résztvevők ugyanis csoportokba oszolva missziói látogatást tettek a következő gyülekezetekben: Köröshegy, Szólád, Balatonöszöd, Berettyószentmárton, Tépe, Szentpéterszeg, Zsáka, Hajdúbagos, Fúrta.

25 éves lelkészi jubileum. Bensőséges, lélekemelő és külsőségeiben is impozáns keretekben ünnepelte az áldozatkészségéről, vallásosságáról, intenzív egyházi életéről környékszerte híres tiszalöki ecclesia szeretve tisztelt, kifoghatatlan buzgalmú agilis esperes-lelkészét. — Szeptember 8-án volt 25 éve, hogy *Bartha Lászlót* egyhangú lelkesedéssel hívta meg pásztorának az egyház bizalma. A lefolyt negyedszázad sok elvett javaiért, megszámlálhatatlan lelki kincseiért, soha eléggé meg nem hálálható jókedvű szeretetért gyülekezete — lelkészének a gazdasági nyomor miatt való minden tiltakozása dacára is — méltóképpen akarta és tudta megülni a nem mindennapi jubileumot. A hétköznapi dacára zsúfolásig megtelt templomban Mikó Sándor polgári lelkész imádsága után az ígét Kovács Lajos tisztaeszleli lelkész hirdette mély meglátásokban gazdag beszédben, majd a jubiláns Bartha László borult le alázatos szívvel a Mindenható előtt mélységes és az emlékezés színeiben pompázó imádsággal s végül áldást mondott. A szent szolgálatot

nyilvános diszpresbiteri gyűlés követte, melynek keretében br. Vay Miklós országgyűlési képviselő, egyházi főgondnok mondott üdvözlőbeszédet s nyújtott át emlékül az összes presbiteriek aláírásával egy diszkötéses bibliát. — Szomjas Gusztáv ny. főispán, egyházmegyei gondnok köszöntötte még itt az egyházmegye nevében hűséges esperesét. A templomból fehér ruhás leányok és tűzoltók sora között őt palástos lelkész élén érkezett az esperes a diadalkapuval és tisztelgők sokaságával reávaró parochiára. Tiszalök község képviselőtestülete egyházi és társadalmi, főleg pedig a szegénygondozás terén kifejtett eredményes és áldásos tevékenysége jutalmául díszpolgárává választotta, melyről szóló oklevelet diszközgyűlésen adták át. Ezt követték a minden rendű és rangú testületek és nagyszámú magánosok tisztelgő üdvözlései, melyekre a jubiléus külön-külön válaszolt könnyekig megható, spontán szavakkal. Különösen figyelemreméltó volt Szűcs József tiszadadai lelkésznek a környékbeli papok nevében elmondott bizonyoságtévése a lelkészi hivatás nehéz, de gyönyörűsége igájáról, mely ellen zúgolódóknak példaként kell állítani a tiszalöki gyülekezet és pásztor harmonikus, zavartalan együttműködését. Kedves mozzanata volt az ünnepségnak az az üdvözlés, amely a 25 év alatt Tiszalökről Nyíregyházára áthelyezett tisztviselők és ott élő más alkalmazottak, volt tiszalöki lakosok megemlékezését tartalmazta, de különösen megható és értékes volt a tiszalöki születésű és miskolci lakos: Szűcs Gyula iparostestvérünk üdvözlője, aki már korábbi nemes lélekre valló adománya mellett, e hó 4-én egy gyönyörű, többszáz pengő értékű úrasztali terítőt adományozott a tiszalöki egyháznak, az ünnepély hatása alatt pedig, midőn arról vett tudomást, hogy a gyülekezet önkéntes adakozás útján készül rendbehozni az orgonáját, de az inséges idők miatt a csináltatás ára lassan szaporodott s még csak a fele gyűlt össze a remélt adománynak: a nap emlékére a még hiányzó összeget felajánlotta és a megcsináltatást elrendelte. Így végződött az ünneplés a jóhírű és buzgó tiszalöki református gyülekezet becsületének gyarapodásával, a 25 éves lelkipásztor igaz boldogságára, a mindenható Isten dicsőségére!...

„Az Ébresztő legkedvesebb munkám, olvasmányom és szórakozásom“ írja egy alföldi tanító, aki ifjúsági munkát végez. 800 ifjúsági vezető, lelkész és tanító használja az egyetlen evangéliumi ifjúsági vezetői lapot, az Ébresztőt. Az új munkaév első száma szeptember 20-án jelenik meg s október hónapra teljesen kidolgozott programot hoz. (Bibliai eszmecsere anyag, ismeretterjesztő, játék, reformációi párbeszéd stb.) A lap minden száma közöl nótákat, reklámrajzokat, kézügyességi munkákat. Az októberi szám különös érdekessége lesz egy tervezet, a munkanélküliség elleni küzdelemre. A lap évente kilencszer jelenik meg. Előfizetése

évi 4 P. Két részletben is fizethető. Megrendelési cím: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest, Horánszky-u. 26. sz., I.

Tisztújítás az elszakított bihari egyházmegyében. Az elszakított bihari egyházmegye esperesévé egyhangúlag Vadai Béla élesdi lelkész választották meg. Hasonló elismerés érte az egyházmegye eddigi gondnokát: Telegdi Józsefet. Isten áldása legyen munkájukon.

A Keresztyén Munkás Káté, melyet a KIE mozgalom adott ki, egyre szélesebb körökhöz jut el. Minden fontosabb kérdést érint: munkabér, magántulajdon, kommunizmus, munkaadók, gazdasági verseny stb., stb. Úgy ipari, mint mezőgazdasági munkások között kiváló sikerrel használható. Párbeszédese formája révén egyesületi összejöveteleken is előadható. A csinos kiállítású, 24 oldalas füzet ára mindössze 20 fillér. Az ár előre bélyegben küldendő be: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége Budapest, Horánszky-u. 26. sz., I.

Pályázat.

A komorói református egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Javadalom: lakás, 20 kat. hold, szántó föld, 19 hl. rozs, 95 P készpénz. Értékegység: 30. Kötelessége az I—VI. vegyesosztályok és az ismétlőiskolások tanítása. Lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése, belmissziói munkákban, vasárnapi iskola vezetésében segédkezés, énekkar szervezése és vezetése. 40 pengő beruházás megváltandó. Pályázatok október 10-ig adandók be a Lelkészi hivatalhoz: Komoró, Szabolcs megye.

Pályázat.

A lórántházai református egyház pályázatot hirdet orgonista-kántor tanítói állásra.

Fizetés: 16 kat. hold föld, 400 öl szőlő, 10.5 mázsa gabona, 2.5 mázsa búza, 100 pengő párbér, négy öl tűzifa beszállítva, 21 pengő Bárczay-alap kamata. Ismétlősökért községtől 54 pengő. Temetésért stóla. Lakás és kert. Értékegység 36, többi államsegély.

Kötelesség: III—VI. vegyesosztály vezetése. Belmissziói vasárnapi iskolai s egyháztársadalmi munkákban kötelező segédkezés. Lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés. Ismétlőiskolások vezetése. Férfi énekkar vezetése. Presbiteri jegyzőkönyv vezetése. Kérvény okmányokkal együtt szept. 25-ig adandó be a lórántházai református lelkészi hivatalhoz. Orgona-, ének-, dalárda-próba október 2. délelőtt 9 órakor. Úti és ellátási költséget egyház nem fizet.

Állás azonnal elfoglalandó.

TARTALOM: Álláshalmozás. — Kósa Béla: Kultúr-bolsevizmus?... — Közélet: Dr. Tóth Áron: „Joggyakorlat módosulás a kiskorúak vallásváltoztatásában.“ — Nagy István: Az orosz lélek. — Hattaink. — Különlélek. — Pályázatok.

Lapfajlagos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, HELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsir-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1932—1727

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső:** Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből —.50
Csűrös: Pédának okaért. I. 2.80
Czeglédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza 2.50
Debreczeni István: Kicsoda ez? (Prédikációk). 5.—
— Sírjátok a sírokkal (Temetési beszédek) 4.—
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lámpásának sugarai. —.30
Fosdick: A szolgálat értelme 4.40
György Elemér: A kettős tüzes nyelvek fényében (Prédikációk) 5.50
Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) 7.—
Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) 4.—
Dr. Sz. Kun Agota: A debreceni református Nagytemplom 3.—
Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60
Musnay: Újszövetség 8.—
— János evangéliumának és leveleinek magyarázata 4.—
— A magyar biblia története 1.20
Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben 4.—
Révész Imre: Kálvin élete —.80
— Révész Imre élete 8.—
Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk). 1.20
Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) 3.—
S. Szabó József: A debreceni református kollégium tanárai és kiválóbb növendékei 3.20
Szalonnás János: A református leány (Kötve) 6.—
Dr. Török István: A Barthi teologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból —.50
— Barth Károly teológiájának kezdetei 3.—
Varga József: Korálkönyv 6.—
Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma 7.—
Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) 5.—
Vincze Károly: Istennek angyalai 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.